

SZÓRAKOZTATÓ ZENÉSZ

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

SZÓRAKOZTATÓ ZENÉSZ

Feladatok és tevékenységek

A zene és az ember

Az ókorban a zene és a költészet szorosan összefonódott, együvé tartozott, nagy szerepük volt az ókori kultúrák művészetében. Ezt a különféle képzőművészeti alkotások és a fennmaradt írásos emlékek is igazolják. A világ zenekultúrái közül a legrégebbi a kínai, igen fejlett zeneelmélettel. Az egyiptomiak a zenét vidámságnak nevezték, amelyet mindegyik társadalmi osztály képviselője művelhetett. Csak a tehetség számított! Ők voltak az elsők, akik munkának, vagyis hivatásnak tekintették a zenét: életre szóló elfoglaltságnak számított egyetlen hangszer mesteri kezelése. Fő hangszereik a hárfa és a fuvola voltak. A vallásos szertartások, ünnepélyek, különböző társadalmi események mind megannyi lehetőséget és alkalmat adtak a zenélésre.

A görög világban a legnagyobb a zene szerepe az összes többi ókori világ közül, mert itt válik először az általános műveltség részévé. Az ókori Hellaszban a zene alkotóeleme a vallási szertartásoknak, a görög drámák előadásainak és az olimpiai játékoknak.

A művelt, előkelő embert "muzikális"-nak nevezték és foglalkoztak a zenének a társadalomban betöltött szerepével és hatásával is. Azt tartották, hogy a zene isteni eredetű (a zene istene: Orfeusz) és erkölcsi hatása kiterjed az emberi jellemre és viselkedésre is.

A kereszténység vallási szertartásokat vezetett be a gyakorlatba, s ezekhez énekes imaszövegeket kapcsolt. E dallamkincsnek két fő forrása volt az ókori zsidók vallási liturgikus zenéje a zsoltár és a görög egyházi énekek, a himnuszok. I. Gergely pápa (590-604) elsőként rendszerezte a keresztény egyház teljes dallamkincsét és összeállította az akkor használatos énekek dallamgyűjteményét. Ez lényegében a XVI. századig változatlan maradt. Ezeket a dalokat gregorián énekeknek nevezik.

A középkor világi zenéjét elsősorban a lovagi költészet jelenti, mely Franciaországból indult. Képviselőik költők és zeneszerzők is voltak egy személyben. Származásukat tekintve: alsó- és középnemesek (vándordiákok, kolduló szerzetesek), de voltak főúri képviselői is. Dalaik balladák, elbeszélő és szerelmi dalok.

A középkor vallásos szemlélete után a reneszánsz az ember nagyságát és életörömét hirdeti. A zene történetében is új korszak kezdődik: az Ars Nova, az Új Művészet

korszaka. Egyre több hivatásos és amatőr muzsikus működött Európa-szerte és megbecsült rangot, hírnevet szereztek maguknak. A XIX. századtól már sokféle zenei irányzat született, de a zenehallgatásban még mindig a személyes élmény volt meghatározó a zenész és a hallgatóság kapcsolatában. A XX. századtól pedig, a hangrögzítés technikájának kialakulásával szinte mindenki számára hozzáférhetővé vált a zene. Lassan önálló üzletággá vált a zenei élmények ilyen módon történő sokszorosítása és egyre inkább megnőtt az igény a szórakoztató zenészek iránt.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

Természetesen a zenészek fellépései nem mindig ennyire látványosak, kirobbanóak, gondoljunk csak egy kamarazenei darabra, egy népzenei előadásra, vagy egy jazzkoncertre. Eltérő zenei stílusok, más megfogalmazás, különböző előadásmód, de az általuk kiváltott hatások mégis nagyon hasonlóak.

A különböző zenei stílusirányzatokban közös az is, hogy átvitt értelemben és a gyakorlatban is hosszú út vezet a színpadig. „A zenészek munkájának 90 százaléka otthon, vagy próbatermekben történik, csak a maradék 10 százalék jelenti a fellépéseket.”- mondja el beszélgetőpartnerem, aki több magyar zenekar gitárosaként, hivatásos zenészként dolgozik.

A zenész életritmusa egészen eltérő egy nyolc órás munkarendben dolgozó hivatalnokétól, kevés mechanikus dolog van benne. Előfordul, hogy a számok betanulásával, egy-egy technikai megoldás tökéletesítésével eltelik egy teljes nap otthon a négy fal között, vagy hogy egy-egy koncertturné alkalmával a zenész heteken keresztül mindig más városban ébred.

A zenészek sokszor maguk is írnak számokat (zenét, dalszöveget), leggyakrabban ez is önálló alkotói tevékenység. Fellépés előtt – szintén otthon, egyedül- betanulják a zenei anyagot és felkészülten mennek el a zenekari próbákra, ahol már nem az egyéni teljesítmények csiszolása, hanem az összhang megteremtése a cél.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

A zenész legfőbb munkaeszköze a hangszer, ami akár a saját hangja is lehet. Az otthoni, egyéni próbák során használnak CD lejátszót, kottákat, kottafüzetet. A zenekari próbákon,

beállításokon, koncerteken előkerülnek az erősítők, mikrofonok. Egy zenész saját felszerelése a minőségtől függően igen tetemes összegbe kerül.

A fellépéshez hozzátartozik a színpadi megjelenés is. A fellépésnek megfelelő külsőségeken kívül (fellépő ruhák) ez a színpadon történő odaillo viselkedést is jelenti, legyen szó egy vonósnégyesről, vagy akár egy rock zenekarról.

Hol végzi a munkáját?

A korábban már leírtak szerint a zenészek mindennapjainak nagy részét az otthoni, vagy próbatermi próbák teszik ki. Emellett a szakma gyakorlása sok- sok utazással jár, a fellépések legtöbbször változó helyszíneken vannak. Egy- egy turné során a fellépők több várost végigjárnak, nem ritka a nagy többnapos fesztiválokra való részvétel, vagy a külföldi koncertfellépések.

A fellépések lehetnek zárt helyszínen, vagy szabadtéren. A koncert szervezői gondoskodnak arról, hogy a zenészek optimális környezetben végezhessék munkájukat, csak igen ritkán adódik olyan helyzet, hogy szélsőséges időjárási feltételek mellett is szabadtéren kell koncertet adniuk.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

A zenészek lehetnek egyéni vállalkozók, dolgozhatnak szerződéssel valamilyen társulatnál, zenekarban (ez általában a komolyzene világában fordul elő) és gyakran- a szakma kiszámíthatatlansága miatt- az is előfordul, hogy a zenésznek a zenélés nem fő megélhetési formája, mellette más tevékenységekből kell fenntartania magát.

Ha a zenész megteheti, együtt dolgozhat egy menedzserrel, aki helyette gazdasági ügyeket intézi és szervezi a fellépéseket. Ez ideális eset, mert ilyenkor a zenésznek nem kell mással foglalkozni, mint ami a feladata, hogy jól játsszon. A legtöbb zenekar azonban ezt nem teheti meg és a koncertszervezés is a zenészekre hárul.

Munkájuk során túlnyomórészt zenészekkel, zenei szakemberekkel kerülnek kapcsolatba. Kapcsolatba kerülnek továbbá zenekari szállítókkal (roadok), technikusokkal és menedzser hiányában bártulajdonosokkal, koncert- és rendezvényszervezőkkel.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A zenészek munkájában inkább szellemi tevékenység dominál, mint a fizikai igénybevétel. Természetesen fárasztó a sok utazás, az órákig való várakozás a színpad mögött, vagy végigállni, végigmozogni egy koncertet, mégis az összpontosítás, figyelem, fegyelem jelent nagyobb energia befektetést részükről. A zenészek munkájukat legtöbbször este, éjszakába nyúlóan, vagy hétvégeken végzik. Fizikai és szellemi megterhelést –és egy eltérő életstílust- jelent ehhez az állandóan változó időbeosztáshoz való alkalmazkodás.

A fellépő helyek gyakran zsúfoltak, füstösek, zajosak és nagy a kontraszt az otthoni magányos próbák és a zsúfolásig megtelt nézőterek előtti játék között. Fel kell tudni dolgozni a fellépések előtti drukkot és a közönség azonnali reakcióját, a sikert és a kudarcot egyaránt. Szintén szellemi igénybevételt jelent a kiszámíthatatlanság, hogy néhány nagyobb, elismert, befutott zenekaron kívül kevés együttesnek és előadónak van lehetősége hosszabb távra előre tervezni.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

A fellépő helyek gyakran zsúfoltak, füstösek, zajosak és nagy a kontraszt az otthoni magányos próbák és a zsúfolásig megtelt nézőterek előtti játék között. A szabadban végzett munka (szabadtéri koncertek) gyakori ebben a szakmában, de a koncertek helyszíneinek kiválasztásánál a szervezők mindig figyelmet fordítanak a megfelelő időjárási viszonyokra. Túlságosan szeles, esős időjárás esetén, vagy nagy hidegben a koncerteket beköltöztetik zárt és védett koncerttermekbe.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- ép hallás,
- jó tapintás,
- jó beszélőképesség,
- együttműködés,
- fokozott figyelem,
- karok, kezek újjak fokozott használata.

A foglalkozás gyakorlása során felmerülő kockázati tényezők:

- tartós ülő- vagy tartós állómunka,
- érzelmi megterhelés,
- túlmunka, nyújtott műszak.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

Legfontosabb talán a tehetség, de talán még ennél is fontosabb, hogy kitartással párosuljon. Hiába kimagaslóan tehetséges egy zenész, ha nem tudja „eladni” magát. Ez nem történet, mindenkin átgázolást jelent, csupán egészséges önbizalmat és megfelelő képviselést. Minden zenészben benne kell, hogy legyen önmaga megmutatásának vágya. Fontos a kreativitás, az önálló gondolatok, az eredetiség.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

A zenei pályához természetesen az ének- zene, művelődéstörténet tantárgyi érdeklődés áll legközelebb. A jó állóképesség biztosítéka lehet, ha a szakma iránt érdeklődő a testnevelés órákon is szívesen részt vesz. A számok betanulásához elengedhetetlen a jó memória.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Közel állhat ez a szakma azokhoz a kreatív emberekhez, akik szeretik a váratlan újszerű dolgokat, élményeket. Olyan embereknek ajánlható, akik kedvelik és keresik az újszerű megoldásokat, készek és nyitottak a változtatásokra, változásokra. Ajánlható ez a szakma azoknak, akik már az iskolában is szerettek szerepelni, közönség előtt fellépni.

Nagyon fontos a nyitottság az együttműködés és a jó kommunikációs képesség a zenésztársakkal, valamint a közönséggel való kapcsolattartás során.

A zenészek általában szívesen szervezik saját tevékenységüket, de szívesen működnek együtt másokkal egy-egy produkció létrehozásában.

Szakképzés

A Szórakoztató zenész **képzés célja** olyan szakemberek képzése akik, mint hangszeres, mint énekes előadóként, elsősorban zenekarok, együttesek tagjaként aktívan működhet közre különböző nyilvános, a képzettségnek megfelelő műfajú előadásokon, rendezvényeken, valamint vendéglátóhelyeken.

Előképzettség

Középfokú zenészképzésben való részvétel előfeltétele az általános iskolai végzettség, valamint zenei előképzettség.

Képzési idő

Képzési idő 5 év. A képzés 60 százalékában gyakorlati oktatás folyik.

A szakképzés elméleti és gyakorlati tárgyai

Szolfézs, Zeneelmélet, Zeneirodalom és zenetörténet, Idegen nyelv, Gazdasági és jogi ismeretek, Stúdió- és számítástechnika (rock és tánczenei műfajban), Munkavédelem.
Szakmai gyakorlat: Hangszerjáték vagy Ének főtárgy.

A szakképesítés vizsgakövetelménye

A szakmai vizsga írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsga feladatsorát a szakképesítésért felelős miniszter központilag adja ki. Feladatok: Szolfézs – zeneelmélet tárgyból egy közismert szórakoztató zenei idézet melódiájának lejegyzése harmóniai jelöléssel. Egy szórakoztató zenei idézet melódiájának és akkordjainak transzponálása. Hármashangzatok és fordításaik, illetve az alap négyes hangzatok hallás utáni lejegyzése. Közismert tánczenei alaprítmusok hallás utáni lejegyzése.

Zeneirodalom – zenetörténelem tárgyból a műfajnak megfelelő alapvető zenei szakkifejezések értelmezése.

A szóbeli vizsga feladatsorát szervező intézmény állítja össze és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Részei: Szolfézs – zeneelmélet, ezen belül lapról éneklés, tánczenei akkordok ötvonalas rendszerben történő kidolgozása betűjelzés alapján. Munkavédelmi ismeretek (tánczene és rockzene műfajban). A jelölt hangszerének használatára vonatkozó alapvető technikai ismeretek. Számítástechnika (tánczene és rockzene műfajban) és a számítástechnikai ismeretek alkalmazási lehetőségei a szórakoztató zene műfajaiban és hangszerei esetében.

A jelölt a gyakorlati vizsgán a vizsgabizottság előtt legalább 15, legfeljebb 30 perc alatt ad számot tudásáról.

Hangszeres zenészek esetén (a dob kivételével) a következő feladatok kaphatók: A klasszikus és a műfajnak megfelelő vizsgaműsor bemutatása, melyek közül legalább egyet a jelölt kotta nélkül játszik. Különböző stílusú mű bemutatása az általánosan elfogadott akkordsorokkal, melyet a vizsgabizottság választ ki a vizsgázó által benyújtott, a műfajnak megfelelő repertoárból. Lapról olvasás klasszikus és szórakoztató zenei anyagból. Hangszerjáték vagy énekes hangszerkísérete kottából.

A dob hangszer esetében: A klasszikus és a műfajnak megfelelő vizsgaműsor bemutatása. A műfajnak megfelelő ritmusok bemutatása a vizsgabizottság választása alapján. Lapról olvasás klasszikus és szórakoztató zenei anyagból.

Szólista, illetve együttes hangszerkísérete. 4–8–16 ütemes, a műfajnak megfelelő szóló, négyezés.

Ének főtárgy esetén feladat a jelölt vizsgaműsorának bemutatása kotta nélkül. A jelölt által benyújtott, a műfajnak megfelelő repertoárból 1 vagy több mű bemutatása kotta nélkül, a vizsgabizottság választása alapján.

Felmenthető az írásbeli és szóbeli vizsgarész alól az a jelölt, aki a fenti követelményeknek megfelelő szakirányú hivatásos előadóművészi működési engedéllyel vagy bizonyítvánnyal, illetve a szakiránynak megfelelő felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezik. A gyakorlati vizsga alól felmentés nem adható.

A szakképesítés OKJ azonosító száma: 54 1822 01

Kapcsolódó foglalkozások

Dalszövegíró,

Zeneszerző,

Színész,

Előadóművész.

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Énekes,

Zenekari tag,

Bárzenész,

Vendéglátóhelyi zenész,

Népzzenész.

Továbbképzési, szakmai lehetőségek

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen lehetőség van egyetemi szintű zenei képzésben való részvételre.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban. A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.